

Sancho

Claim the climate, een therapie

Trouwe lezers weten het al langer: een optimistische kijk op de toekomst is in deze rubriek zelden te vinden. Voor ondergetekende is het glas halfvol noch halfleeg, maar een gebarsten en groezelige kroes, waaruit al lang niet meer veilig te drinken valt. “U lijdt aan zwarte gal,” zei mijn dokter. “Ik schrijf u iets voor dat uw wereldbeeld zal verbeteren.”

Het was een pil van een goeie 250 bladzijden, met tabellen en grafieken. Dat is nooit mijn lievelingslektuur geweest, maar misschien kon ze me genezen van de moede-loosheid die elke dag samen met de krant in de brievenbus valt. Ooit was ik verontwaardigd en opstandig, nu rest slechts doffe berusting.

“Weet u, dokter, gisteren heb ik al onze nestkastjes schoongemaakt en in meer dan de helft zaten kleine stukjes plastic.”
“Plastic?”

“Ja, dokter. In 2050, las ik, zal er meer plastic dan vis in de zee zitten. Wist u dat er tegenwoordig zelfs in muggen *microplastics* zitten?”

“In muggen. Dat verontrust u?”

“Het gaat helemaal fout, dokter, met de wereld.”

“Leest u eerst dat boek maar eens.”

Er stonden gelukkig ook *quizvragen* in. Het boek heette ‘Feitenkennis’. De auteurs, ene Hans Rosling, zijn zoon en zijn schoondochter, willen ons foute wereldbeeld bijspijkeren. Want wij zijn, zeggen ze, zo gefocust op negatief nieuws en op angst dat we de wereld niet correct meer zien. Wie zoals ik altijd het slechtste verwacht omdat het dan alleen maar kan meevallen, krijgt soms wel een blij verrassing, maar toch vooral een sombere kijk op het bestaan.

Terwijl ik dit schrijf, kreunt het Indonesische eiland Sulawesi onder de gevolgen van een aardbeving, met tsunami toe. Dagelijks stijgt het aantal doden en vermisten. Quizvraag: *De afgelopen honderd jaar is wereldwijd het aantal doden ten gevolge van natuurrampen:* A) meer dan verdubbeld, B) ongeveer gelijk gebleven, C) tot minder dan de helft gedaald. Lees even niet verder maar beantwoord de vraag.

Een zeldzame doodsoorzaak

Het juiste antwoord is C. Vooral dankzij snelle, vaak internationale interventies valt er bij natuurrampen nog slechts 25% van het aantal slachtoffers in vergelijking met 100 jaar geleden. Ik had het ook mis. Dank u dokter. Want het is prettig dat mijn bijdragen aan 1212 iets opbrengen.

Ik had het mis, zeggen de Roslings, omdat journalisten elke ramp verslaan alsof het de ergste ooit is. Als we kinderlijkjes van onder het puin zien halen, denken we niet helder. Sinds 2016 verschijnen er geregeld archiefbeelden van de terroristische aanslagen in Brussel en Zaventem, en van stoere para’s. Veel mensen zijn bang. Toch was terrorisme in 2016 wereldwijd slechts verantwoordelijk voor 0,05% van alle sterfgevallen. In de westerse wereld is het moeilijk een doodsoorzaak te vinden die nog minder levens kost. Gevaren die het nieuws halen, vrezten we het

meest, terwijl dat dikwijls de risico’s zijn die ons het minst bedreigen.

Nog wat vragen:

De afgelopen twintig jaar is het deel van de wereldbevolking dat in extreme armoede leeft:

A) bijna verdubbeld, B) ongeveer gelijk gebleven, C) bijna gehalveerd.

De gemiddelde levensverwachting in de wereld bedraagt:

A) 50 jaar, B) 60 jaar, C) 70 jaar.

Hoeveel meisjes in lage-inkomenslanden maken de basisschool af?

A) 20%, B) 40% C) 60%.

Alles beantwoord? Hopelijk scoort u beter dan ik. Want het juiste antwoord is telkens C. Ja dokter, het gaat beter met de mensheid dan ik dacht.

Nog eentje?

De VN voorspelt dat in 2100 de wereldbevolking tot 11 miljard zal stijgen. Wat is daarvan de voornaamste oorzaak?

A) er zijn dan meer kinderen, B) er zijn dan meer volwassenen, C) er zijn dan meer oude mensen.

Klaar? Het antwoord is B. Sinds meer gezinnen de armoedegrens ontstijgen, daalt het aantal kinderen per vrouw. Vandaag stijgt de bevolking nog, omdat elke vrouw gemiddeld 2,5 kinderen krijgt. In 2100, juichen de Roslings, krijgen we een ‘natuurlijk evenwicht’, met 2 kinderen per vrouw. Ik juich niet. Dokter, uw pil werkt niet meer! 11 miljard is toch veel te veel? Hoe moeten die allemaal eten, wonen en een elektrische fiets kunnen kopen, zoals ik?

Mirakels

Dokter, terwijl ik uw pil innam, verscheen het jongste VN-rapport over de klimaatverandering. Geloof u in mirakels, dokter? In mijn krant stond dat er wonderen nodig zijn om de temperatuurstijging tegen 2100 te beperken tot 1,5°C.

‘Plant een bos zo groot als heel Australië,’ was zo’n wonderoplossing. Kan dat, dokter? Is er dan nog wel plaats genoeg om eten te verbouwen, voor die 11 miljard? Of moet dat dan maar in het Amazonegebied? Daar verdween in 2017 bijna 8000 vierkante kilometer regenwoud, een kwart van België. De groene long krijgt een amechtige rokershoest van alle bomen die er in de fik gaan. In Brazilië is een schurk verkozen die uit het klimaatakkoord wil stappen en fors gaat schrappen in de bescherming van het regenwoud, tot jolijt en profijt van plaatselijke investeerders en westerse concerns.

Kent u een behandeling tegen *cynisme*, dokter?

Weet u wat voor mirakel er nog nodig is, dokter? Volgens de VN moet er vanaf nu tot en met 2035 jaarlijks maar liefst 2400 miljard dollar geïnvesteerd worden in hernieuwbare energie. Dat is zeven keer meer dan tegenwoordig. Zeven keer, dokter. Ziet u dat gebeuren?

En weet u, dokter, zelfs als we stoppen met olie en gas te verbranden, zijn we er nog bijlange niet. Zo kan de aanmaak van staal en cement, voor de elektrische fietsen en huizen van die 11 miljard, niet zonder grote CO₂-uitstoot. En kalksteen, onmisbaar voor cement, zit tjokvol CO₂.

En ik dan, dokter?

Moet ik ook mijn inspanningen om de klimaatverandering te stoppen verzevenvoudigen? Ik word nu al moe als Frank Deboosere weer uitpakt met tips. Hij wil dat ik de thermostaat één graadje lager zet. Als ik dat elke

keer als hij dat aanraadde ook werkelijk had gedaan, stond die nu op een graad of tien en had ik airco moeten installeren.

Ik moet zuinig zijn met water, zegt hij ook. Maar weet u nog, dokter, hoe we deze droge zomer bestookt werden met oproepen om water te besparen? Toch was juli 2018 de maand met het hoogste waterverbruik in de laatste vijf jaar. Zou het kunnen, dokter, dat we er met goede wil alleen niet komen?

Frank wil dat ik zonder vliegen op reis ga. “Een vakantie in eigen land kan echt heel tof zijn,” zegt hij. Maar in dezelfde week dat eeuwig enthousiaste Frank zijn goede raad verspreidde, liet reisorganisator TUI weten dat ze voor de herfstvakantie liefst 20% meer vluchten verkochten. Zouden een kerosinetaks en een CO₂-belasting niet efficiënter zijn dan reclame voor de Ardennen of Plopsaland?

Schuldgevoelens, dokter, daar heb ik ook last van. Hebt u daar iets voor? ‘Eet minder vlees,’ zegt vrolijke Frank. Dat doe ik nog altijd, een keer of drie per week. Maar werkt wetgeving niet beter dan goeie voornemens? Als alleen echt diervriendelijke veeteelt toegestaan zou zijn in plaats van gesubsidieerd ‘veestapelen’, zou vlees een duur en zeldzaam extraatje zijn. Frank zou niet meer op mijn gemoed moeten werken.

Want wanhoop, dokter, dat blijft mij overvallen. Er gebeurt zo weinig structureels, dokter. Economische krimp en geboorteperking blijven onbespreekbare taboes. Waarom wel kindergeld, maar geen premie voor wie kinderloos blijft of zich na het eerste kind laat steriliseren? De kleinste voetafdruk is toch die, die nooit is gezet?

Tijgers, panda's en neushoorns

Ik heb uw pil maar weer bij me genomen, dokter. Bij deze vraag: *In 1996 stonden tijgers, reuzenpanda's en zwarte neushoorns op de lijst van bedreigde*

diersoorten. Hoeveel van deze drie worden nu nog ernstiger bedreigd?

A) een van de drie, B) twee van de drie, C) geen van de drie.

Deze keer had ik het juist. Maar ik werd er niet vrolijker van. Het juiste antwoord is C. Geen van die drie boegbeelden en publiekslievelingen van WWF is er de laatste twintig jaar op achteruitgegaan. De Roslings hebben hun voorbeelden zorgvuldig gekozen en de westelijke zwarte neushoorn, een ondersoort, netjes buiten beschouwing gelaten. Want die is wel uitgestorven. Bovendien gaat het niet om die drie populaire beestjes. Bij een temperatuurstijging van 2°C in 2100 verdwijnen zowat alle koraal ter wereld, 18% van alle insecten, 16% van alle planten en 8% van alle gewervelde dieren, schrijft De Standaard. Dokter, uw pil helpt niet!

Gutmensch

“Ik kan u een betoging voorschrijven. Dat wil wel eens opluchten.”

“Maar dat hebt u al gedaan, dokter. Weet u nog? Vorig jaar? Hart boven Hard? Ik kreeg mijn treinticket zelfs van de ziekenkas. De Bond Moyson deed ook mee. Ik voelde me belachelijk, dokter! We waren met minder dan ooit. Een kleine tienduizend naïeve zielenpoten.

Wijlen mijn moeder zei altijd dat ik een goede mens moest worden. Tegenwoordig is dat een scheldwoord, dokter.”

“Probeer u het toch maar. 2 december, Brussel. *Claim the climate.*”

Als u dit leest, is mijn behandeling voorbij. Was u er, beste lezer? Ik hoop het, want zonder u heeft mijn therapie geen schijn van kans.